

TÍÐINDI

VIT HAVA SOMU AVBJÓÐINGAR SUM TIT

Ísraelski sendiharrin heldur, at spenningarnir millum tað konservativa og tað frílynta eru teir somu í Ísrael sum í Føroyum.

Danjal av Rana

Benjamin Dagan, ísraelski sendiharrin til Danmark, Føroyar og Grønland, kom í gjár til landið at seta ísraelsku filmsdagarnar, sum eru í dag, í morgin og í ovurmorgin. Havnar Bio sýnir triggjar ísraelskar filmar hesar dagarnar.

- Eg haldi, at hesir filmarnir,

og list í síni heild, gevur tær móguleikan at hyggja inn í sálin á eini aðrari tjóð. Og tað er júst hetta sum ger, at nøkur hava so fortred av listini, sigur hann.

Benjamin Dagan greiðir frá, at listin hevur verið ein týðningarmikil partur av ísraelska samleikanum líka síðani jøðarnir komu aftir til miðeystur í

19. øld.

- Vit nýttu listina sum eitt tól at endurreisa okkara mentan og mál. Vit komu úr øllum heiminum og tað einasta, sum bant okkum saman, var okkara felags upphav. Mentanin byggi brýr millum okkum, sigur hann.

Hann heldur, at ísraelska filmsmentanin er ein góður

gluggi inn í ísraelska samfelagið, tí filmarnir umrøða evnið, sum fylla nógv í samfelagskjakinum.

- Filmirnir umrøða evni, sum eru torfør at tosa um annars. Ísrael er eitt frælst samfelag. Myndugleikarnir kunnu ikki stýra listini, og gjøgnum hana kann fólkíð tosa frítt um tað, tey vilja. Hetta haldi eg er ein av styrkinum í okkara samfelagið, sigur hann og minnir á, at Ísrael er einasta demokratiska tjóðin millum mangar

ikki-demokratiskar tjóðir í miðeystri.

Listin er ein gluggi inn í sálin

Mangir av ísraelsku filmunum nerta tí við evni sum víðgongdan politikk og átrúnað, arabiskar lagnur í Ísrael, samkyndleika og tvørkyndleika og stríðið millum tað gamla og tað nýggja, og Benjamin Dagan metir, at hetta visir, at Ísrael er í eini líknandi støðu sum Føroyar.

Víðgongt islam forðar fyri friði

So leingi sum víðgongdir islamskir felagsskapir seta dagsskránnu í Gaza og á Vestara Áarbakka, verður torført at fáa frið í lag í miðeystri, sigur Benjamin Dagan, ísraelski sendimaðurin til Danmarkar og Føroya.

Danjal av Rana

Benjamin Dagan sigur, at hóast partar av vinstraveinginum í Evropa tosa um at boykotta Ísrael, so heldur hann, at talan fyri tað mesta er um tey ytst á vinstra veinginum.

- Eg haldi, at seinastu árin hava mið-vinstra og vinstraflokkarnir fingið eitt meiri balanserað sýn upp á Ísrael. Tey skilja betur støðuna hjá Ísrael í miðeystri, sigur hann.

Spola vit tíðina eini 40 ár aftur, so var vinstrasíðan ein av sterku stuðlunum hjá Ísrael. Nógv frá vinstraveinginum ferðaðust til Ísraels at búgva í kibbutzum. Sum valdsbýtið í miðeystri er broytt, er hugburðurin hjá vinstraveinginum eisini broyttur, og nú ganga tey á vinstra veingi ofta á odda við at mæla til boykott av Ísrael og at fordøma Ísrael gjøgnum ST-samtyktir.

- Tað tykist, sum at tey skilja betur, at hóast Ísrael hevði givið eftir krøvunum hjá palestinarum og atfinningunum hjá ST, so er ivasamt, um støðan hevði blivið frægari. Eg haldi, at fólk í dag skilja betur, hvar veruligi trupulleikin liggur, sigur Benjamin Dagan. Hann sigur, at eftir hansara tykki spæla tey ytst á vinstraveinginum eitt vandamikið spæl, tá tey nokta at vilja viðurkenna leiklutin hjá felagsskapum sum Hamas og Hizbollah í ófriðinum í miðeystri.

- Tey stara seg blinda upp á teirra stóra figginda, Ísrael. Tibetur eru hóvligar røddir, sum tala fyri Ísrael sum ein ágóði í miðeystri. Tey síggja Ísrael sum lykilin til nakað, sum líkist einum stöðufesti, við síni sterku stöðu innan búskap, íverksetan og tøkni av ymiskum slag. Á nógvum økjum eru vit heimsförandi í at menna loysnir upp á globalar trupulleikar, og eg haldi, at fólk, bæði vinstri- og høgrumegin á politiska skálanum, síggja hetta, sigur hann.

Órógv í miðeystri í nógv ár fram

Hann heldur kortini, at hendingarnar í miðeystri seinastu 20 árin hava latið eyguni á fólkum upp fyri, at stríðið millum ísraelar og palestinar bara er eitt av mongum stríðum í miðeystri.

- Tað er eyðsæð fyri fólkum, at politisku og figgjarligu skipan-

irnar í grannalondunum hjá okkum, ikki kunnu halda á. Í øllum grannalondunum er ungdómsarbeiðsloysi risastórt, og eingin bati er at hóma, sigur hann.

Hann óttast, at tað verður órógv í øllum økinum í nógv ár framvir.

- Tað kann vera, at vit hava megnað at bast ISIS, men hvat hendir nú? Eg óttist, at tað eru fleiri áratíggju av politiskari óvissu fyri framman, sigur Benjamin Dagan.

Tað er tó ikki einans á vinstraveinginum, at fólk eru ímóti Ísrael. Jødahaturin er aftur vaksandi og álop á jødar gerast alt vanligari ymsastaðni í heiminum.

- Trupulleikin er, at vit síggja hendan jødahaturin í fleiri ymiskum bólkum. Eitt eru høgravendu nazistarnir, sum ganga skrudgongu gjøgnum gøturnar í Svøríki og Týsklandi. So eru tað tey vinstravendu, sum ikki unna okkum okkara egna land. Eg hald ikki, at tey skilja hvat fyri atmosferu, tey skapa. Tey eru mest sum heltikin av Ísrael. At vera atfinningarsom er í lagi, men tá tey leggja eftir okkara rætti at vera til og liva í okkara egna landi, tá fara tey ov langt, sigur Benjamin Dagan.

- Triðji bólkurin eru nógvu muslimsku tilflytararnir. Tey hava lært gjøgnum barndómin, at jødarnir eru nøkur ónd monstur. Tey læra tað sama, nú tey sita í Evropa, gjøgnum sjónvarpskanalir úr heimlandinum og frá sínum átrúnaðarligu leiðarum, sigur hann.

Tit mugu reisa tykkum móti jødahatrinum

Hann eftirlýsir, at evropisku leiðararnir taka eitt sterkari sjónarmið móti jødahatrinum.

- Tað er eingin ivi um, at álopinu á jødar veksa í tali. Tí vildu vit ynskt, at Evropa sum heild hevði eina sterkari stöðu ímóti hatrinum. Kanska eru leiðararnir bangnir fyri at taka hetta ódjórið við hornunum, men vit hava jú sæð, hvat er hent í Evropa fyrr. Tí høvdu vit væntað at sæð eitt sterkt aftursvar, sigur Benjamin Dagan.

Men eru nøkur útlit fyri friði í miðeystri í bræði, spyrji eg Benjamin Dagan.

- Tað hendir ikki av sær sjálvum og tað hendir ikki eftir eini nátt, men vit hava ikki mist vón-

ina, sigur hann.

Hann vísir á, at Ísrael í dag hevur friðaravtalu í lag bæði við Egyptaland og Jordan og nýliga hevur forsætisráðharrin í Ísrael vitjað í Oman.

- Hesar friðaravtalurnar hava eisini staðið sína roynd í torfórum tíðum, sum tá muslimski bróðurskapurin hevði valdið í Egyptalandi. Sannleikin er, at samband okkara við grannalondini gerst betri og betri, tí at eisini tey leita eftir einum stöðugum samstarvsfelaga í økinum, sigur hann.

Støðan í palestinsku økjunum er tó verri, greiðir hann frá.

- Leiðslan í palestinsku økjunum er sera uppdeild. Tað eru mótstríðandi partar, sum stríðast um at varðveita valdið í økinum og hjá teimum er ofta talan um eitt nullsum spæl, greiðir hann frá. Eitt nullsum spæl merkir, at um annar parturin ikki kann vinna, uttan at hin parturin fer at tapa í sama mun, alto so at summurin av broytingunum verður null.

- Okkara mál er nú at gera stöðuna stöðugari, og vóna, at politiskir móguleikar fara at vísa seg seinni, sigur hann.

Benjamin Dagan peikar á stórpólitikk, tá hann skal greiða frá, hvat størsta forðingin fyri friði er.

- So leingi sum Iran stuðlar Hamas, Islamskum Jihad og Hizbollah, verður torført at fáa frið í lag. Orsøkin er, at hesir felagsskapirnir ongantið fara at góðtaka tankan um ein jødiskan stat. Teirra mótstøða er ideologisk og átrúnaðarlig. Tað er antin teirra vegur ella einki, siga teir. Tað er ógjørlegt at mæta teimum hálvanvegin, tá teir einans kunnu góðtaka, at jødiski staturin verður strikaður av kortinum, greiðir Benjamin Dagan frá.

Loysnin liggur í at hóvligu kreftirnar vinna frama meðan víðgongdu kreftirnar missa vald.

- Eg trúgv, at flestu ísraelar eru sinnaðir at geva eitt sindur, men einans um tað er ein vón um, at tað verður betri dagin eftir. Fyri at hetta skal henda, so mugu hóvligu kreftirnar sleppa fram at valdinum í Gaza og á vestara áarbakka, sigur Benjamin Dagan.

- Filmarnir endurspeglu lívið í Ísrael. Eitt livandi og virkið samfelag, men við stórum spenningum millum ymiskar bólkur. Tit hava nokk sama stríðið millum tey konservativu og tey frílyntu, so sum tey samkyndu. Í okkara føri eru tað konservativir jødar á

aðrarari síðuni móti teimum frílyntu á hinari síðuni, greiðir Benjamin Dagan frá.

Hann sigur, at hetta er ein avleiðing av, at átrúnaðurin í seinastuni er farin at spæla ein størri leiklut í Ísrael.

- Átrúnaðarligir bólkur eru vaxnir nógv og mugu nú finna sítt pláss í almenna rúminum. Eitt er, hvat tú sleppur at gera heima hjá tær sjálvum, men hvat er loyvi at gera í almenna rúminum? Tað er kjakið, sum fyllir mest í Ísrael í løtuni. Vit hava øll frælsi at gera sum vit vilja, men samstundis mugu vit virða hvønn annan. Alt í alt so haldi eg, at

tað er betri, at hetta kjakið fer fram í mentanini og listini enn at tað førir til harðligar samanstoystir millum ymisku bólkarnar, sigur hann.

Her í Føroyum hava onkur av teimum trúgvandi, sum vanligu stuðla Ísrael, havt eitt sindur ilt av, at innihaldið í filmunum ikki altíð er so hóskandi. Onkrir eru sera harðligir, meðan aðrir kanska hava nakað nógvar erotiskar senur eftir teirra tykki og vísa samkyndleika á skerminum.

- Okkara endamál er ikki at særa nakran við filmunum. Onkrir av filmunum eru eisini umstríddir í Ísrael av somu orsøkum. Men vit vilja við hesum vísa, hvat gongur fyri seg í Ísrael, og samstundis halda vit, at tað er betri at kjakast í list enn við vápnum, sigur hann.